

Zondagsschoolboekje

Titel: Oude Peter en jonge Peter

Auteur: A.C. de Zwart

Illustrator:

Uitgever: Nederlandsche Zondagsschool Vereeniging

Druk: 1

Jaar van uitgave: 1876

OUDE PETER EN JONGE PETER.

EEN PAASCHVERHAAL

DOOR

A. C. DE ZWART.

Uitgegeven door de Nederlandsche Zondagschool-Vereeniging.

HÖVEKER & ZOON. — AMSTERDAM.

OUDE PETER EN JONGE PETER.

OUDE PETER EN JONGE PETER.

EEN PAASCHVERHAAL

DOOR

A. C. DE ZWART.

Uitgegeven door de Nederlandsche Zondagschool-Vereeniging.

HÖVEKER & ZOON.
AMSTERDAM.

I.

DE OUDE KERKTOREN.

Bij dezen noodig ik mijne lezers uit met mij een dorpskerkhof, of beter gezegd, eene begraafplaats te bezoeken.

Daar vlak vóór ons verheft zich de grijze, met mos bedekte toren, in welks scheuren en openingen de nachtuilen een toevlucht vinden, teneinde er op den dag te slapen en in het duister ter jacht te gaan. De spitse punt wijst als ielere kerktoren naar boven, evenals een opgestoken vinger, door God zelf daar geplaatst om levenden en dooden te wijzen op den onveranderlijken, volzaligen, hemel, de verblijfplaats van ongestoorden vrede, de woningen des eeuwigen levens, waartoe de bleeke dood en het zwarte graf den ingang openen.

Thans is het avondschemering, dicht bij de nachtelijke duisternis dan bij het heldere daglicht; deze kerk met haar kerkhof liggen zeer eenzaam. Zelfs de pastorie van den dorpsleeraar is op verren afstand

6

gebouwd, aangezien twee gemeenten onder denzelfden herdersstaf zijn vereenigd, en de leeraar bij de andere kerk en het grootste gedeelte zijner kudde woont.

Als wij ons best doen den avondschemer met onzen blik te doorboren, ja, dan bemerken wij, op tien minuten afstands ongeveer, hier en daar eene boerenwoning; maar hier op het kerkhof zijn wij met al die graven en al die dooden alleen; terwijl in den opgestoken vinger, waarvan wij spraken, een klinkend metaal met doffe slagen het avonduur uitroept. 't Is m a a r een klinkend metaal en 't mist d e l i e f d e, die naar des apostels woord, aan alles leven en kracht geeft; en toch roept dat zevental klepelslagen welsprekende waarschuwingen uit. Immers zij zeggen: Haast u, de tijd spoedt zich voort! Nog is het dag, straks komt de nacht, Uw taak zij vóór zijn komst volbracht!

Alles wèl, zegt gij lezer, maar ook elders kunnen wij dezen lessen leeren. Wat zijn er niet tal van kerktorens op de wereld en welk een menigte graven! Waarom brengt gij ons hier in den avondschemer op deze eenzame begraafplaats?

Geduld, lezer, wij zijn hier niet zo geheel eenzaam als gij denkt, er is nog meer te zien en te hooren dan gij vermoedt. Maar gij geeft het dan toch toe, dat zulk een opgestoken vinger temidden der graven iets te zeggen heeft? Och, dat allen dit gevoelden! Voor het oog des geloofs en het gevoelige hart hebben honderd zaken beteekenis, die de onverschilligen gedachteloos voorbijgaan. Niet alleen die kerktoren zelf, maar ook

de oude echt christelijke windwijzer op zijn spits, leert u eene les. Ziet gij die vrucht in den vorm van een bal waarop een kruis staat, en op dat kruis de haan? Dat zinnebeeld spreekt u van de verboden vrucht, die de zonde in de wereld bracht, — van het kruis des Verlossers, dat die zonde doorboorde en wegnam, en van des Christens roeping om in waakzaamheid te wandelen. Nogmaals, lezer, begrepen allen die les, dan zou wel het kerkhof niet lediger zijn, maar de hemel voller, veel voller... en toch was er nog plaats.

O, had die jongeling dat begrepen, welke daar langs die graven voortsliuip, van zerk tot zerk — ziet ge hem niet?

Ja, waarlijk! wat doet hij?

Hij zoekt de opschriften te ontfijferen. Hij zoekt naar een graf — misschien wel van een braven vader, van eene geliefde moeder, aan wier doodkist hij zelf de nagels sloeg. Wat zeg ik: »misschien?» Neen zeker, zeer zeker is dit het geval. Ik ken zijne geschiedenis, en hoop u daarvan het een en ander in deze bladzijden, welke u als Paasch gave worden aangeboden, mede te deelen.

Wij kunnen op Paascheest kwalijk een heilzamer tocht doen dan naar de graven. Niet om als Maria en andere vrouwen, de levenden bij de dooden te zoeken, maar om op te zien langs den weg, dien de kerktoeren ons wijst — om op den Verrezenen te staren, die voor al de zijnen het leven en de onverderfelijke heid heeft aan het licht gebracht.

buigen. Daar binnen is nog wel eene betere stem, die tracht zich hoorbaar te maken, maar de oude mensch behaalt verder de overwinning. Zelfs op de graven zijner dierbaarsten wil dat harde hart niet breken. Ach, meer dan één vijand staat tusschen hem en zijnen vrede. Met den avonddauw op de haarlokken, en een siddering in de leden verlaat Peter het eenzame kerkhof. 't Is intusschen geheel nacht geworden. De raven krassen hem een afscheid achterna, terwijl hij in de duisternis verdwijnt. Hij zag niet op naar Boven: hij leerde van de toren niets, en niets van den windwijzer. Kom lezer, verlaten ook wij dit eenzame kerkhof, dan verhaal ik u intusschen iets van zijne geschiedenis. Straks komt de maan ons verlichten.

II.

DE OUDE PETER EN ZIJN VROUW.

Wijd en zijd in den omtrek was de vader van onzen jongeling bekend geweest onder den naam van den ouden Peter; en zijne boerderij droeg bij jong en oud den titel van Petershoeve. Al vraagdet gij aan een kleinen jongen in die buurt, op een half uur afstand: »Waar woont oude Peter?» hij zou u zeker hebben terechtgebracht. En vraagdet ge dan ook nog: »Wat is dat voor een man?» Het kind zou geantwoord hebben: »Heel oud, heel rijk en heel goed.» Zijn reputatie was dus eene goede reputatie, een goede naam.

Ziet nu naar dien jongeling. Hij heeft gevonden wat hij zocht. Hoe duister het ook reeds wezen moge, nu is zijn oog gescherpt, om te zien wat hem het hart moet breken. Hij leest:

»Hier rusten Peter Hoekman en zijne huisvrouw Maria Lelie, gestorven in den Heer Jezus, anno 18...; op den 24 van Lentemaand. Jezus zegt: Ik ben de opstanding en het leven; die in Mij gelooft zal leven, al ware hij ook gestorven! Geloofte gij dat?»

Ook de jongeling heet Peter Hoekman. Hij draagt zijns vaders naam. O, waarom is hij zoo ontaard van 's vaders geloof, hoop en liefde! Wie begroef de ouden daar? Wie legde dien steen op dat graf? 't Was zeker zijn plicht en zijne taak geweest; maar toen deze ouden stierven — stierven op denzelfden dag — was hij verre weg, in het vreemde land. Wie zette dat Bijbelwoord op die zerk? Zou vader het vóór zijn heengaan aldus begeerd hebben? Ja, ze geloofden en baden, dit weet Peter, en 't waren juist die gebeden en getuigenissen des geloofs, die 't hem in huis zoo onuitstaanbaar gemaakt hadden. Ze rusten nu; maar waarom die vraag op dit graf: »Geloofte gij dat?» Zou misschien moeder gedacht hebben, dat haar afgedwaald kind nog eens weder zou komen, om bij haar graf te weenen, te bidden, te leeren gelooven, en liefhebben? Ach! 't scheen er nu nog verre vandaan. De jonge Peter Hoekman waart rond langs de graven, maar hij leest zonder te weenen; hij lijdt zonder te

En een goede naam is, volgens den wijssten koning, »veel beter dan olie.»

En het knaapje had het niet mis. Peter was rijk, zeer rijk en niet gierig. Nooit klopte een behoeftige of hulpeloze te vergeefs bij hem aan, en was er voor algemeene belangen geld noodig, Peter durfde ter dege zijn naam te zetten, zooals de boeren uit den omtrek plachten te zeggen. Maar wat de eerste hoedanigheid heel oud betrof, op dit punt vergiste zich het jongken en de geheele buurt wel een weinig, want de man geleek veel ouder dan hij was. Rampen en tegenspoeden — zooals de menschen het noemen, wanneer het ons hier beneden niet vóór den wind gaat — hadden diepe groeven op zijn voorhoofd geploegd en zijn hoofdhaar lang vóór den tijd doen grijzen.

In zijne jeugd had Peters vader — ik bedoel de grootvader van den ongelukkigen jongeling, dien wij op het kerkhof ontmoetten — hem niet in zulk een weelde en welstand kunnen grootbrengen als hij wel wenschte; want hij had een groot huisgezin en was maar een sobere watermolenaar; maar Peter (de oude Peter) had zich onder krijgsdienst begeven; had voor de Oost geteekend en daar veel ondervinding en veel geld opgedaan. Helaas, ook in zijn dagboek stond menige zwarte en vuile bladzijde, die hij met allerlei zonden bezoedeld had. Maar God had in genade op hem nedergezien. God had zelf dit verdwaalde schaap opgezocht en tot de kudde teruggebracht. In de stad Soerabaya, waar de, bij alle zendingsvrienden bekende,

horologiemaker E m d e woonde, leerde Peter zijne zonden erkennen en zijne Heiland te voet vallen. Die eenvoudige Christen Emde, zelf eertijds als matroos naar Java overgekomen, trok zich altijd het lot van Hoog- of Nederduitsche lotgenooten aan, en noodigde onzen Peter uit te zijnen huize de godsdienstoefeningen te komen bijwonen. Peter was toen opzichter op eene plantage en zag er geen kwaad in zijne slaven zeer hard te behandelen. Maar hoe geheel werd zijne zienswijze omgekeerd toen hij het Evangelie der genade leerde gelooven. Het was hem toen niet langer mogelijk zijn bedrijf uit te oefenen, en hij vertrok weder naar het vaderland. Daar kwam hij juist nog tijdig aan om zijn vader voor armoede te bewaren, wiens zaakjes geheel waren achteruit gegaan. Alles stond in den ouden molen gepakt en gezakt; want hij moest verkocht worden, en de oude molenaar Hoekman deed zijn naam eere aan; want hij kroop van den éenen hoek naar den anderen en schreide zich de oogen rood.

Gij kunt begrijpen, dat onze Peter niet vroolijk welkom werd geheeten; maar toen hij zijnen vader om den hals viel en voor al het verledene vergiffenis vroegde... toen hij daarop zijn welgevulde geldbeurs uithaalde en nog geen uur later al de schuld, die op den molen rustte, had betaald, toen... ja toen vernachtte het gejuich, in plaats van het geweën. Waarlijk, dien nacht kon aan geen slapen gedacht worden, zoo veel viel er te vragen en te verhalen, en de broeders en zusters

Ach, waar is hier op aarde bestendig, waar onvermengd geluk? Een zwarte stip stond op dit huis vol licht en liefde, en die stip werd te zwarter naarmate de huismoeder er te meer op staarde. Wat mocht dat wezen? Lezer, ik noemde daar Maria Hoekman huismoeder, en ziet dat was zij niet. Zij werd geene moeder en toch zou zij zoo gaarne een kind aan haar hart gedrukt hebben. Ook Peter deelde de begeerte van zijne echtvriendin; maar hij was op dit punt minder dwingend. Maria evenwel zeide dikwijls: »Wat baat mij al mijn overvloed, en al mijn rijkdom, die zich bij den dag nog vermeerdert, als ik toch zonder kinderen henenga!»

Dat woord was niet goed, lezer. 't Was niet Christelijk; want het toonde geene onderwerping aan Gods heilig en wijs bestuur.

Wij zingen:

»Vertrouw het aan Zijn wijsheid vrij:
Hij weet wat elk het nuttigst zij.»

Als Gods kinderen dit woord in beoefening brengen dan volgen zij geduldig Gods weg. Dwingende kinderen zijn altijd ongehoozame kinderen.

Maria Hoekman bad en bad weder, jaar en dag; maar daar zij vergat haar gebed volgens Jezus voorbeeld te besluiten met een: »Niet gelijk ik wil; maar gelijk Gij wilt,» zoo werd zij telkens ongeduldiger en begon er aan te wanhopen of Gods oor wel voor haar openstond.

Peter wees haar dan op Abraham en Sara, die wel

van Peter hadden in jaren zoo'n goed maal niet gedaan; dit kan ik u bovendien verzekeren.

Toch had de oude meelfabriek zijne beste dagen gehad. De molen was eigenlijk te slecht om hem te repareren, maar vader Hoekman kon nog niet besluiten hem af te breken. Daarom kocht Peter zich eene boerderij in de buurt en liet bij vader zijn koren malen. Bij de boerderij behoorde ook eene boerin, en onze bouwmeester deed eene goede keus, dit mag ik met grond onderstellen, toen hij Maria Lelie zich ter vrouw vroegde. Zij had vele goede eigenschappen als huishoudster, maar wat haar bovenal in het oog van Peter beminnelijk maakte was, nog meer dan hare lelieblanke gelaatskleur, waarop de rozen geteekend stonden, haar eenvoudig vroom gemoed, hetwelk haar tot eene ware Maria maakte. Ook zou ik nog vergeten u te zeggen, dat zij bovendien aardig bemiddeld was.

Zoo begonnen nu eerst recht de gelukkige dagen. Wat kan er voor een rechtgeaard kind aangenamer wezen dan met eerlijk verdiend geld brave ouders te kunnen ondersteunen en dagelijks door hen gezegend te worden! Maria was ijverig, zindelijk en huiselijk; de boerderij ging goed, de dienstboden werden goed behandeld, goed gekleed, goed verzorgd ook naar het inwendige; want iederen Zondag reed Peter met het geheele huishouden naar de kerk en iedere dag begon en eindigde met Bijbellezing en gebed, terwijl de toon, die in de boerderij heerschte, de liefde tot grondaccoord had.

vijf-en-twintig jaren gewacht hadden, en dat nog wel op de vervulling van Gods belofte, — hij sprak haar van Izaak en Rebekka, wier gebed eindelijk ook was gehoord en wel dubbel verhoord. 't Mocht alles niets baten, Maria verviel in somberheid en moedeloosheid, en wierp door haar ongelooft een zwarte schaduw over het zonnige huisgezin. Peter leed er veel onder. Hij zag zijn vader sterven, zijne moeder ging in de ruste, menig familielid moest hij ten grave dragen; al deze zaken deden hem veel smart en hij kromde zijn rug alsof hij zich aan het dragen voor altijd wilde gewennen; maar het meest smartte hem toch zijn huiselijk verdriet.

De leeraar, die in het bijkerkje, hetwelk ik mijn lezers getoond heb, om de andere week preekte, bezocht de hoeve van Peter meermalen en wees er dan met ernst op dat afgedwongen gaven nooit voorspoedig zijn. Hij verhaalde zelfs van eene vrouw, die ook om een kind gedwongen had, maar toen zij het kreeg werd het weldra doof en blind. Vrouw Hoekman stemde toe, dat zoo iets verschrikkelijk zou wezen, maar hield daarom toch niet op, zonder eenswillendheid met God om een kind te roepen.

III.

DE KLEINE PETER.

Eindelijk, eindelijk daar kwam het aan. Maria kreeg haar zin. Haar werd een zoon geboren.

Even groot als de smart geweest was over het gemis even uitbundig was nu ook de vreugde over dit zoo vurig begeerde bezit. 't Was dan ook een jongen om er grootsch op te wezen! Hij zag er zoo flink en vlug uit, keek zoo schalksch uit zijne blauwe kijkers en geleek zooveel op zijn vader, dat moeder, nu eindelijk moeder na tien jaren wachters, zich niet voorstellen kon, dat iemand op de wereld gelukkiger of zelfs maar even gelukkig als zij wezen kon.

Wat zal er van dit knechtje worden? zoo vraagden eenmaal de bloedverwanten van Zacharias en Elizabeth met het oog op den jonggeboren Johannes den Doo-per. Die vraag komt bij de wieg van ieder kind dikwijls in het hart der ouders op. Ach, menig kind wordt niet eenmaal groot en menige moeder en vader treuren bij het lijkje van hun dierbaar kind, terwijl anderen op lateren leeftijd dikwijls treuren moeten, dat hun kind maar niet liever zeer jong van hen wierd weggenomen!

Onze Maria Hoekman stelde zich gouden bergen in de toekomst voor. Als zij bij de mooie wieg zat, waarin de zuigeling naar 's lands wijs keurig uitgedoscht sluimerde, spiegelde hare moederliefde en haar moeder-trotsch haar allerlei heerlijke droombeelden voor, die zij eenmaal aan dit kind hoopte te beleven. Zij vraagde ook in dit opzicht alleen naar haar eigen wil en raad-pleegde alleen wat zij gaarne wenschte. Hoe bitter werd moeder Hoekman teleurgesteld!

Peter zag het bij den dag al meer, dat zijne lieve

vrouw het kind meer vertroetelde dan opvoedde. Het jongskens kreeg in alles zijn wil; moeder had het te lief om het te straffen. Maar dat is geen liefde. Het kind groeide op tot een eigenzinnig knaapje, dat dikwijls ziek was, omdat hij te veel en te gulzig had gegeten; dat menigmaal zou verdrongen zijn, als niet een knecht of een buurman hem nog juist bijtijds hadden gered; want het stoorde zich om de onderlijke raadgevingen en vermaningen niet. Peter bad voor het kind, en — Maria, o ze knielde dikwijls voor God neder in de eenzaamheid teneinde gunst en hulp voor haren Peter te vragen; maar zij verzuimde de zoo noodige tucht en zij was gedwongen dikwijls voor zichzelf te bekennen, dat haar eenige haar niets dan kommer en smart veroorzaakte. En als dan eene oude buurvrouw haar soms bezocht en met het hoofd schuddende sprak: »Kleine kinderen, kleine zorgen; groote kinderen, groote zorgen!» dan dreigde vrouw Hoekman het hart te breken, want zij dacht: als ik van mijn Peter nog meer verdriet moet krijgen dan nu reeds het geval is, dan kan ik het waarlijk niet weerstaan. Maar — zoo troostte zij daarna zichzelf weder — als mijn Peter groot is dan zal hij beter begrijpen wat zijn plicht is; dan zal hij verstandiger zijn en zijne ouders liefhebben; dan zal hij al de opoffering erkennen, welke wij ons voor hem hebben getroost.

Ach, ook deze hoop was een ijdele hoop zonder den minsten grond; want als het jonge boompje niet

gebogen wordt, wanneer het groot en krachtig is valt het zeker nog moeilijker te buigen. Dit ondervond vader Hoekman als hij soms eens, zooals zijne vrouw zich uitdrukte, met grof geschut begon. De jongen liet zich kastijden, maakte veel misbaar; maar verbeterde niet. Zoo ging het eene jaar na het andere voorbij en Peter was een luiaard en leeglooper, die zijne ouders ongehoorzaam en voor vreemden onuitstaanbaar was.

Nu kermde de moeder: »O, had ik God maar niet gedwongen om een kind! — Had ik Hem maar als Hanna aan den Heer gegeven!» Maar had ik komt te laat.

Toch is God zeer genadig en groot van barmhertigheid; toch doet Hij nooit met ons naar onze zonden en vergeldt Hij ons niet naar de maat onzer ongerechtigheden. Dit wisten Peter en Maria, en daarom bleven zij pleiten op de genade van dien God, en gaven wat zij n'et meer veranderen konden met gebroken harten en gebogen hoofden in zijne handen.

Peter bleef 's avonds al later en later uit. Soms kwam hij niet vóór twee uren na middernacht op zijn bed, en altijd waakte de moeder tot hij binnen was. Waar was hij dan en waar bleef hij zoo laat?

IV.

DE GROOTE PETER.

Ja, waar bracht de booze jongeling zijn tijd en het geld zijner ouders door? Het valt gemakkelijk te raden. Bij kameraden even slecht en nog meer in het kwaad doorkneed dan hij. Uitgaan, zwieren, drinken, ook dobbelen en spelen — dat waren de ketenen waarmede de Satan dezen gebonden had. Volg mij naar die woning daar ginds in het geboomte verscholen. Het is een speel- en danshuis. 't Heet daar fatsoenlijk; want gemeene, d. i. geringe, lieden komen er niet. 't Zijn allen rijke boerenzoons en dochters of zoons uit andere levensbetrekkingen, maar die allen zich schamen zouden met geringe lieden om te gaan. Wij treden een sierlijk verlicht vertrek binnen, waar aan kleine tafeltjes allerlei groepjes nederzitten. Wijn- en bierglazen, half of heel gevuld, en speelkaarten vullen de ledige ruimte op die kleine dissen, en de groepjes spelers zijn hartstochtelijk bij hun spel. Ziet ze daar zitten — wat zijn ze verdiept in het kaartenblad! ze weten van aarde, noch hemel, noch hel; ze denken aan God noch eeuwigheid. Strak staren die blikken op de kleine figuren, die hun speelkaarten versieren, en telkens gretiger strijken zij het geld op, dat daar wordt gewonnen, terwijl hij, die verliest, zijn verdriet met

een versch glas wijn of ale, rum of brandewijn wil verzetten.

Daar zit Peter met een rood gelaat, met oogen waaruit als het ware vuurvlammen schieten. Ach, hij verloor zooveel geld reeds op gisteren en heden! — Nu wil hij nog eens beproeven alles often minste veel van het verlorene te herwinnen. Maar weder is de kans hem tegen en het geluk keert zich van hem af. Hij is woedend; maar meent nu ook bedrogen te zijn.

»Gij speelt valsch!» zoo giert hij uit met een vloek, terwijl zijn krampachtige vuist zijn makker op den schedel treft, zoodat deze kermend voorover zijgt.

»Hé kameraad! dat gaat zóó niet!» roept een derde en pakt Peter met een paar sterke vuisten beet. Deze verdedigt zich. In een oogwenk is dit hoekje van de mooie kamer in een worstelperk veranderd. De tafel omver; glazen en bekens verbrijzeld, het vocht, dat ze bevatten, uitgestort. De eene vloek volgt de andere, altijd verschrikkelijker, en iedere vloek gaat van vuistslagen vergezeld.

Ontzettend tooneel! Hoe diep deed de zonde het kind van Adam zinken — en heden is het Goede Vrijdag. Heden is het de sterfdag van Gods eigen Zoon, die nederkwam uit den hoogen hemel om zondaars — ook de zondaars — te redden van het verderf, te behouden voor de welgelukzalige eeuwigheid.

Maar wat weten deze woestelingen van de beteekenis van den dag waarop zij vloeken, vechten en tieren?

zal hij doen? Goede raad is duurder dan ooit. Daarbij zijn zinnelijke menschen als het er op aan komt lachhartig in het gevaar. Hij moet op reis en daartoe behoeft hij geld. Hij sluip in het duister om het huis. In de verwarring met de komst van den dokter en de politie zijn velen heengegaan, die evenmin als hij onschuldig zijn aan het feit. Al de huisgenooten bevinden zich op de plaats van het ongeluk. Het gelukt Peter eene kamer binnen te sluipen, waar hij enkele kostbaarheden zou kunnen ontfreemden, maar hoe maakt hij die te gelde? Toch bedenkt hij zich nog even, zal hij nu diefstal en moord samenvoegen? De moord was niet met opzet, maar de diefstal.... Daar hoort hij opnieuw gerucht. Willems vaders is gekomen. De oude man kermt: »Mijn zoon! mijn ongelukkige zoon! mijn zoon is dood!» — Weder siddert Peter, en als een gejaagd hert verlaat hij het huis, zelfs zonder hoofddeksel om zijn ouderlijke woning voor het laatst te betreden.

Moeder Maria hoort hem binnenkomen. Zij zit op hem te wachten. De tijd valt haar lang en bang ook. Ze heeft dezen avond de kerk bezocht, en daar van de groote liefde des Verlossers gehoord, die voor zondaars zijn leven gaf, ja, die ons minde tot in den allerbitstesten dood des kruises. Ze heeft haar Bijbel opengelegd liggen, en leest telkens een gedeelte van die lijdensverhalen, waarover ze diep geroerd nadenkt. Maar ach! wat zwerven hare gedachten telkens af. Ze voelt haar hart bonzen als ze aan haar Peter denkt.

Wat denken zij aan Jezus lijden en sterven! Toch denkt Hij aan hen.

Het gelukte Peter temidden van het vreeselijk rumoer naar buiten te komen, waar hij aan een sloot zijn gloeiend voorhoofd afkoelt en tracht hoofd en handen van bloed te reinigen.

Een kameraad komt tot hem en zegt: »Peter, Peter, je hebt Willem doodgeslagen! ze doen al wat ze kunnen om hem weer bij te krijgen, maar tot nog toe is hij koud en bewegingloos.»

Peter sidderde. Zoo was hij dan nu een moordenaar! Maar de makker ging voort: »Ik meen het goed met u en ben hier gekomen om u te waarschuwen. Ze zijn naar den dokter en naar den burgemeester. Maak gij nu dat ge weg komt; want anders ziet het er slecht met u uit.»

»Zal ik naar huis gaan?» stotterde Peter.

»Wel neen, daar zoeken ze u het allereerst. Ge moet niet alleen het dorp uit, maar over de grenzen. Maak, dat ge naar Engeland komt; ik zal ze bij u thuis wel inlichten.»

»Maar ik heb geen geld voor de reis?»

»Hebt ge niet uw gouden horologie?»

»Wel neen, dat hebben ze mij gisteren reeds afgevoenen.»

»Nu, ge moet het zelf weten. Maar tijd hebt ge niet te verliezen. Ik hoor reeds volk aankomen. Zie daar ginds met die lantaarn.»

Het wordt Peter geel en groen voor de oogen; wat

Daar is hij! De klok wijst één uur. Hij staat vóór haar. Maar hoe verwaaid ziet hij er uit, en hoe komt dat bloed aan zijne kleederen?

»Peter,» zegt ze, »wat is u overkomen? arm kind!»

»Moeder, ik moet dadelijk voort. Ze zitten mij na. Ik heb twist gehad. Ze hebben mij afgezet bij 't spelen. Ik heb Willem een ongelukkigen slag gegeven. Ze zeggen, dat hij dood is. Nu moet ik naar Engeland...»

Hij zwijgt. Ook de moeder heeft niet te antwoorden. Ze staart hem wezenloos aan. Die slag was te groot voor haar. Peter hoort buiten gerucht. Daar zijn ze reeds om hem te vatten!

»Moeder, geef mij in Gods naam geld, of ik kom nog op het schavot!» roept hij.

Toen reikte Maria hem den sleutel. Hij opent een secretaire, voorziet zich van muntpapier, drukt nog een heeten kus op het koude voorhoofd zijner moeder en verdwijnt.

Die moeder zag dat kind nooit weer. Of ze er een voorgevoel van had? Wie zal het zeggen? Maar zooveel is zeker, dat ze op haar Bijbel voorover viel en daar bleef liggen, tot men haar vond.

Het rumoer daar buiten was geen loos alarm geweest. De burgemeester met de veldwachters zijn daar. Willem is nog niet dood; maar de geneesheer geeft weinig hoop. De oude Peter Hockman, ten bedde uit geroepen, hoort met verbazing wat er gaande is; hij vindt zijne vrouw in zwijm, en verneemt later van haar de droevige tijding.

De burgemeester doet huiszoeking, maar zijne pogingen bleken vruchteloos. De oude man moest bovendien nog menige groote rekening betalen van schulden, die zijn zoon gemaakt had. Ware dit nog maar het ergste geweest!

De stille Zaterdag mocht voor dit huisgezin wel met recht een stille heeten. De twee ouders zaten tegenover elkander in stomme smart de een den ander aanstarende. Ach, 't scheen dat de Bijbel zelfs geen troost voor hen had; ten minste het viel hun moeielijk hunne gedachten daarbij te bepalen. 't Ging hun even als Jezus volgelingen toen zij meenden, dat al hun hoop en verwachting in het graf lag, en het zich volstrekt niet herinneren konden, dat Hij zelf gezegd had: »Ik zal weder opstaan.»

Toch duurde de onzekerheid voor Peter en Maria langer dan voor Petrus, Johannes, Jakobus, Maria, Salome, en de anderen vóór achttien eeuwen. De verloren zoon durfde niet naar huis schrijven, waar hij zich bevond uit vrees van door de politie te worden achtervolgd, wanneer zijn verblijf bekend werd. Hij kwam daarom ook niet te weten, dat Willem niet door hem vermoord werd, maar na eenige dagen herstelde. Zijne ouders vernamen niets meer omtrent zijn gedrag en bleven zelfs onkundig van de plaats, waar hij zich ophield. En waarlijk: zij waren daarom ook niet te beklagen, want hadden zij geweten hoe Peter van de eene week in de andere kwam — ze zouden zoo mogelijk nog meer geschreid hebben. 't Was ove-

legerig; een hevige typhuskoorts had zich op hen geworpen en deze maakte dan ook op denzelfden dag, den 24sten van Lentemaand een eind aan hun beider jammeren. Zij gingen bewusteloos van wat ze verlieten de ruste in, de eeuwige rust in het vaderland.

Willem, die tegelijk met de overgebleven broeders van den overledene voor de begrafenis zorgde, vond onder de papieren van Peter Hoekman ook de bestelling aangaande zijn graf, en wat het opschrift moest wezen van den steen, die zijn lijk zouden dekken.

V.

DE VERLOREN PETER.

Verre van vrienden en vaderland, zonder vader of moeder om hem te beminnen of hem te raden, zwierf de arme jongeling door de drukke straten van het groote Londen. Hadde hij nu zijne jeugd beter besteed en ware hij grondig onderwezen in talen en schoolwetenschappen dan zou hij zich nu ook nog onbekommerd hebben kunnen onderhouden. Als leermeester of huisonderwijzers of wel als kantoorklerk zou hij meer dan eenmaal eene goede betrekking hebben kunnen vinden; maar hij verstond noch zijne moedertaal, noch het Engelsch, en was even slecht rekenaar als schrijfmeester. Hij had aan boord van een stoomschip plaats genomen ten einde naar Londen te varen omdat hem gezegd was, dat hij daar veilig zou zijn. Dit

rigens reeds erg genoeg. Een rond jaar sukkelden ze voort, en de lezer begrijpt nu waarom alle bureu die beide luidjes oud noemden, al waren ze de zestig nog niet zou heel ver voorbij.

Peter bleef bidden en Maria bleef hopen op hoop tegen hoop. Wat was die zomer vreugdeloos! Wat duurde die winter lang! Eindelijk kwam het voorjaar en vond de beide echtelieden in een staat van verdooving, die bijna op een winterslaap geleek. Nu kwam Willem hen bezoeken. Hij was niet alleen naar het lichaam hersteld, maar ook naar het hart veranderd. Hij had zich dicht bij den dood gevoeld en onbereid gevonden voor de eeuwigheid. Hij had leeren opstaan uit het graf van wereldliefde en zondelust tot een nieuw leven van ootmoed en geloof. 't Was nu voor hem een moeielijke tocht naar Petershoeve te wandelen. Ach, ook hij was mede deelgenoot aan de zonden en afdwalingen van den ongelukkigen verloren zoon. Hij vroegde de oude lieden vergiffenis en betuigde tevens, dat wat Peter ten kwade gedaan had door God ten goede was gedacht om hem op zijn zondenweg staande te houden. Dit laatste was de eenige troost, die voor de beide gebogenen hier nog overbleef. Maar wat ze voor hun Peter baden — gij begrijpt het was een gelijk deel als Willem tebeurt vallen mocht. Opnieuw werd alles nieuw voor hen — als uit hun winterslaap opgewekt gevoelden ze dubbel de smarten, welke hun eenige hen dragen deed. Het brooze lichaam was niet in staat langer weerstand te bieden — zij werden bed-

was inderdaad ook het geval; want Engeland leverde geene misdadigers uit, welke daarheen vluchtten; maar de politie hield hen wel in het oog. Zoodra zij zich opnieuw aan het minste schelmstuk overgaven, werden ze onmiddellijk gevat.

Engelands hoofdstad was dus wel met recht eene vrijstad voor dezen moordenaar. O, had hij toch ook tot de geestelijke vrijstad zijne toevlucht genomen; Jezus zou hem met armen der liefde hebben ontvangen en bij den Heiland ware de verloren zoon veiliger geweest dan in Londen! Maar was hij wel een moordenaar?

Neen, lezer, zooals wij weten was Willem niet dood. Maar dit wist Peter niet. Ook hierin bleek het duidelijk, dat de mensch, die slecht onderwezen is, bij anderen achterstaat. Had hij Engelsch gekend dan zou hij wel een Hollandsche courant hebben kunnen bekomen, waaruit hij had kunnen lezen, dat de door hem verslagene niet aan het leven getroffen was.

Hij had zich goed van geld voorzien; zoolang dit duurde kon hij zich ook in het vreemde land nog wel behelpen, evenals de verloren zoon in de gelijkenis. Maar toen hij tot den laatsten stuiver verteerd had — toen... ja toen was het niet alleen gedaan met alle uitspanningen en brasserijen; toen was hij meer dan ellendig. Hij zwierf als een bedelaar langs de buitenwegen; werd opgepakt omdat hij geen kostwinning kon aanwijzen; werd weer losgelaten en leed dubbel. De honger kwelde hem eensdeels en de stem des ge-

wetens plaagde hem inwendig. Vermagerd en zonder voegzaam gewaad vond hem een vermogend pachter aan den weg zitten. De man kreeg medelijden met dien ongelukkige, en nam hem op zijne hoeve om allerlei verachtelijk werk te doen, waarvoor de andere bedienden den neus optrokken.

Dan ging het hem weder als de verloren zoon, zegt de lezer. Ja en neen. Wel in het uitwendige maar niet in het inwendige; want verkeerde hij ook op de hoeve al onder de geringste knechten van den Engelschen pachter, toch kwam hij niet tot zichzelf. Hij kwam er nooit toe bij zichzelf te zeggen: »Ik zal opstaan en tot mijn vader gaan.»

Meen niet, dat daar geene inwendige stem was, die hem aan het vaderhuis en de moederliefde herinnerde, maar hij was nooit gewoon naar die stem te hooren; en als ze soms wat heel krachtig sprak dan waren het Engelsche bier en de brandewijn ook krachtige verdooingsmiddelen.

Zoo bleef hij langer dan een jaar in het vreemde land. Langzamerhand werd hij aan de taal gewoon en kon zich nu ook gemakkelijker bewegen. Op de markt ontmoette hij een Hollander, die met hem vriendschap aanknoopte. Deze zeide hem ook, dat hij gerustelijk aan zijne ouders kon schrijven; want dat hij in Engeland zoo veilig was, als een visch in het water. Al kwam men in Holland zijne verblijfplaats te hooren, dit zou hem zeker niet schaden, als hij maar niet terugkeerde.

Aan zijne ouders schrijven, durfde hij dat wel? Ach,

van verbijstering, zoodat hij geheel ongeschikt werd voor zijn werk.

De pachter bemerkte dit met schrik. Eerst bekorde hij den slordigen en vergeetachtigen knecht en had reeds het voornemen opgevat hem weg te zenden; maar nog bijtijds bemerkte hij wat er gaande was. Peter leed aan eene zielsziekte en na veel vragen en wedervragen kwam eindelijk al wat tot dusverre voor den goedhartigen pachter een geheim gebleven was, voor den dag. De geneesheer raadde als eenig middel, dat nog helpen kon: de jongeling moest naar zijn vaderland terug. Het reisgeld verschaftte de pachter gaarne; want hij stelde nu op eenmaal een groot belang in zijnen knecht.

Zoo kwam Peter naar Holland terug, en zonder zich ergens op te houden reisde hij als door instinct gedreven naar zijn geboorteplaats. Daar hebben wij hem in den schemeravond het eerst ontmoet op het graf zijner dierbaren naast den ouden toren, die naar Boven wijst.

Wij herinneren ons, dat hij evenwel hard en koud, ongevoelig en onaandoenlijk van daar ging.

VI.

DE OPGESTANE EN HERVONDEN PETER.

Peter was toch meer gevoelig dan een oppervlakkig toeschouwer zou meenen. Zijn gestel door onmatigheid,

als zijn hart verbroken ware geweest dan zou hij zich niet lang bedacht hebben of en wat hij schrijven zou. Dit bleef echter ongelukkig achterwege, en week aan week verliep zonder dat er een brief naar den ouden Peter Hoekman op de post ging. Hij schaamde zich zijne armoede en ellende voor zijne ouders te bekenen, en vatte het voornemen op om eerst wat geld te verdienen opdat hij zou kunnen schrijven, dat het hem wel ging. Een paar maanden later kwam het hem in den zin een zijner vroeger makkers om inlichtingen te vragen en op dezen brief verscheen ook eindelijk een antwoord.

Het eerste gedeelte van dit bericht deed hem het bloed naar het aangezicht stijgen van vreugde: hij las dat Willem hersteld was en zich zeer welvarende bevond. Maar het tweede gedeelte deed hem het bloed in de aders stollen van schrik en smart: hij las dat beide de oude Peter en zijne vrouw overleden waren. De kameraad raadde hem aan zoo spoedig mogelijk over te komen; maar hij wist niet, dat Peter zoo arm was; want dit had deze met opzet voor hem verzwegen.

De ongelukkige, die zoo eensklaps zich van een zwaren druk op het geweten verlost zag, waar hij vernam niet langer een moordenaar te zijn, gevoelde zich nu ook wees en dat wel van een dierbaar ouderenaar, wier uiteinde hij door zijn lichtzinnig en ondankbaar gedrag verhaast had en die onverzoend met hem waren gestorven. Hij verviel in eene soort

en armoede verzwakt, en zijne geschokte zenuwen droegen voor het grootste gedeelte de schuld van deze onaandoenlijkheid.

Op den terugweg van het kerkhof wankelde Peter naar de boerderij, waar hij eenmaal met zooveel blijde verwachting der ouders was in de wereld gekomen, en die hij op dien vreeselijken avond onder zulke droevige omstandigheden had verlaten. Hij wist niet wie er woonden, of hoe hij het daar vinden zou; maar onderweg ontmoette hij iemand, die hem beleefd groette en daarna naast hem voortging. Na een paar onbeduidende woorden met den vreemdeling te hebben gewisseld, was het hem of hij zijne stem herkende.

»Zijt gij Willem?" riep hij, na een pauze.

»Zoo heet ik," was het antwoord, »en wie zijt gij?"

»Kent gij Peter niet meer? O, Willem, ik dacht dat ik u ook vermoord had. Daarom ben ik gaan vluchten!"

»Wel Peter... o, ik twijfelde er aan, of gij het waart. Maar wat zijt ge verouderd en veranderd."

»Dat heeft niets te beduiden, als ik maar mijne ouders teruggevonden had.... Maar, hen heb ik vermoord. O, Willem! Ik ben niet uw moordenaar maar die mijner ouders, mijner dierbare ouders!" En voor het eerst na maanden en weken schreide de ongelukkige als een kind.

Zijn vriend liet hem weenen. Wat kon hij ook anders doen? Hij kon hetgeen Peter zeide niet tegenspreken. Maar hij nam hem onder den arm en geleidde hem

naar de ouderlijke woning, waar nu Peters oom de zaken bestuurde. Daar was iedere kamer, iedere plek, ieder lievelingsboek van de ouders een nieuwe pijn in de ziel van den verlorene, — maar die tot zichzelf begon te komen.

Intusschen verhaalde Willem hoe hij eerst recht levend was geworden toen Peter meende, dat hij dood was; hoe God dit kwade ten goede had gekeerd, en hoe hij getracht had in de laatste levensdagen en achter het lijk der overledenen de plaats eens zoons te bekleden.

»Heb daarvoor duizendmaal dank, mijn vriend!» riep Peter... Ik had dat moeten doen en had het waarlijk niet aan u verdiend, dat gij zoo handelen zoudt. Maar o, als gij mijne ouders nog op hun sterfbed hebt gezien, zeg mij... o zeg mij, vloekten zij een zoon niet, die nooit kind voor hen geweest is?»

»Op hun sterfbed zeiden ze niets;» hernam de ander. »Ze waren bewusteloos. Maar vóór hunne ziekte spraken ze dikwijls van u, en ik hoorde uwe moeder zeggen: Kwam hij nog maar eenmaal terug, opdat ik hem zou kunnen verzekeren, dat ik hem alles vergeef; — opdat ik hem zou kunnen bezweren niet langer te wandelen op de paden des doods; maar Jezus te kiezen tot zijn eenigen en algenoegzamen Zaligmaker.»

»Is het mogelijk! Is het mogelijk?» riep Peter in vervoering. »Zoo vloekte zij mij niet, ofschoon ik al hare verwachtingen heb teleurgesteld en haar op het moederhart getreden! Zoo lief kon ik niet hopen, dat

den afgrond thans, op welks rand hij had liggen slapen.

Na eenige oogenblikken ging hij voort: »Geloof gij dat? Ja, nu geloof ik het wat u aangaat, dierbare ouders. Voor u is het zalig rusten bij God; voor u is Jezus de opstanding en het leven. Maar voor mij? Zou ik ook nog op Hem durven hopen?

Willem sloeg een kerkboek op, en daar hij den tekst, dien hij zocht, niet spoedig genoeg kon vinden, las hij het vers:

»Hoe ook afgezworven;
Hoe geheel bedorven,
Hoe gehecht aan 't kwaad;
Wilt gij zalig wezen?
Niets hebt gij te vreezen
Hier is hulp en raad.
God vergeeft;
De Mid'laar leeft.
Zelfs heeft Hij 't rantsoen gevonden
Voor de grootste zonden.»

»O, kon ik dat gelooven!» riep Peter, »hoe gelukkig zou ik dan zijn!»

»Gij zult dat leeren gelooven,» sprak Willem. »Gods Geest zal u dat zelf leeren. Hij worstelt reeds met u om uw hart, en klopte sedert jaren, zonder dat gij het bemerktet. Ga nu ter ruste, want gij hebt kracht nodig. Morgen kom ik weder bij u.»

Willem vertrok, maar bij Peter was er geene sprake van rusten of naar bed gaan. Eerst moest hij nog alles aan zijn oom vertellen wat hij in het vreemde land ondervonden had. Zijn hoogmoed was reeds in zoo verre

zij mij hebben zou! En vader? O, Willem, zeg mij alles. Hij was altijd strenger dan moeder. Wat zei hij van zijn goddeloozen Peter?»

»Ook hij betuigde menigmaal, dat er noch slechts éene hoop voor hem bestond, en dat was deze: mocht mijn afgedwaald kind door de wegen van druk en ellende, die hij zelf gekozen heeft, nog leeren als een verloren zoon opstaan en tot zijn Vader gaan.» Zoo verzekerde de vriend ernstig.

»O, Willem, de wegen van druk hebben mij niet verteederd. Ik werd wel vernederd, maar niet verootmoedigd. Ik wilde het wel beter maken, en als een braaf zoon tot mijne ouders wederkeeren; maar als zulk een vagebond tot hen te komen, zie, dit scheen mij zoo heel vernederend toe! Daarbij is de drank een sterke keten in de handen van den Satan om reeds half ontwaakte of wakker geschudde ellendigen weder te doen insluimeren. Zou ik mogen hopen, dat voor mij, ook voor mij, zelfs voor mij nog een Zaligmaker te vinden ware. Geen zondaar zonk dieper dan ik, en dat tegen licht en beter weten aan. Toen ik daar straks op den grafzerk mijner ouders die woorden las: »Ik ben de opstanding en het leven. Die in Mij geloofd zal leven al ware hij ook gestorven. Geloofd gij dat?» toen zeide mijn verhard hart: »Nee dat geloof ik niet — dat wil ik liever niet gelooven. Ware alles maar uit met den dood en het graf!» En de arme Peter bedekte zijn geelaat met de handen, terwijl hij sidderde, als zag hij

gebroken, dat hij niets verzwegen van alle diepe ellende, waarin hij gedompeld was geweest. En toen hij op zijn kamer was lag hij lang op de knieën, voor den God zijner ouders, en smeekte met heete tranen om genade en geen recht.

Acht dagen later brak het Paaschfeest aan, en de kleine gemeente ging op naar het oude kerkje onder den bemosten toren, in het midden van de graven van het voorgeslacht. Lang vóór de oude kerkklok luidde en de gemeente nadertrad, waren op dat kerkhof reeds twee jongelingen te aanschouwen. Peter en Willem hadden elkander vroeg in den morgen afgehaald, en wandelden in de eenzaamheid van den stillen morgen der opstanding naar het graf hunner dierbaren. Zij behoefden, als Maria Magdalena en de andere vrouwen eertijds, niet te vreezen voor den steen, dien zij niet konden afwentelen: dit graf zou vooreerst nog wel gesloten blijven. Maar daar had een steen, een zeer zware steen, op het hart van Peter gelegen, en deze was afgewenteld door de almacht der liefde van Christus. Hij ging nu met zijn vriend naar die aandoenlijke plek — het graf zijner ouders — om daar het verbond met God te maken en zich voor tijd en eeuwigheid aan Jezus' dienst te verbinden.

Dáar knielend neergebogen ondervond hij, dat de Heer waarlijk opgestaan is; dat in duizend bange stonden, veel duizend zielen ondervonden, den grooten troost — dat Jezus leeft. Dáar geloofde hij, ook met toepassing op zichzelf, dat Jezus de opstanding en het

leven is, en dat wie in Hem gelooft, niet sterft in eeuwigheid.

»Zij leven Hem allen,» zegt de Schrift van degenen, die in deze zalige verwachting zijn heengegaan. Zij leven, hier beneden of daarboven; maar wie in Jezus is kan in den dood niet blijven.

Hoe heerlijk was nu voor Peter die oude kerktoeren met de spitse punt, met zijn appel, kruis en haan! Nu had alles eene stem, eene beteekenis. Nu hoorde hij het Paaschevangelië als nooit tevoren, en toen de leeraar predikte over deze woorden: »De Heer is waarlijk opgestaan en van Cefas gezien,» toen lispelde eene stem in zijn binnenste: ook van mij. En daar boven in den hemel zongen Gods engelen een nieuw lied en verblijdden zich omdat deze zondaar zich had bekeerd.

Zouden zij ook aan den ouden Peter gezegd hebben wat met den jongen Peter geschied was?

Nieuwsgierige lezers zullen nu zeker nog wel veel te vragen hebben, omtrent de toekomst van Peter, waar hij ging wonen en hoe het met hem afliep. Ik wil dat met zeer korte woorden zeggen. Hij bleef op het vaderlijke erfgoed dicht bij het graf zijner ouders, en leidde een stil en gerust leven. De goede naam van Petershoeve werd gehandhaafd en de jonge

Peter werd in vele opzichten het evenbeeld van den ouden. Dit éene bleef hem kwellen tot aan zijn dood toe, dat hij zijne ouders een zoo verdrietig uiteinde bezorgd had, en niet eenmaal in staat geweest was hun vergiffenis te vragen. Onze zonden worden door Jezus verzoend, wanneer wij in zijn naam gelooven; maar de gevolgen daarvan blijven ons kwellen. En zou het niet goed zijn? Dient dit niet tot eene voortdurende kastijding, die ons laag en ootmoedig houdt aan den voet van het kruis? Als op den jongsten dag alles nieuw wordt, dan komt de vreugdevolle opstanding ook geheel tot haar recht, en wischt God zelf al den zijnen de tranen van de oogen, en dat voor eeuwig!

Prijs f —.45; 25 Ex. f 3.—; 100 Ex. f 10.—.